

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Η τέταρτη αυτή έκδοση του βιβλίου για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα ήταν αναγκαία λόγω των νομοθετικών μεταβολών στο θεσμικό πλαίσιο προστασίας και των εξελίξεων στη θεωρία και τη νομολογία. Ο Ν. 2121/1993, όπως έχει μέχρι τώρα τροποποιηθεί, παραμένει το βασικό νομοθετικό κείμενο που ρυθμίζει το ουσιαστικό δίκαιο και την επιβολή των δικαιωμάτων, ενώ τη λειτουργία των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης ρυθμίζει ο Ν. 4481/2017, σε εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/26/ΕΕ για τη συλλογική διαχείριση και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων.

Η αποτελεσματική ενσωμάτωση και εφαρμογή στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2019/790 για την ψηφιακή ενιαία αγορά, καθώς και της Οδηγίας 2019/789 για τις επιγραμμικές μεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών και τις αναμεταδόσεις ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων, αποτελεί βασικό στόχο στον οποίο επικεντρώνονται τα κράτη μέλη για τα οποία έχει παρέλθει η προθεσμία μεταφοράς.

Η Οδηγία 2019/790 προβλέπει κανόνες για την προσαρμογή ορισμένων περιορισμών στο ψηφιακό και διασυνοριακό περιβάλλον, μέτρα για τη βελτίωση πρακτικών αδειοδότησης και τη διεύρυνση της πρόσβασης στο περιεχόμενο, μέτρα για τη χρήση έργων από πλατφόρμες διαμοιρασμού περιεχομένου και την προστασία των εκδόσεων τύπου αναφορικά με τις επιγραμμικές χρήσεις, καθώς και κανόνες για τη διασφάλιση της αμοιβής των δημιουργών και των καλλιτεχνών, ιδίως με την αναγνώριση της αρχής της δέουσας και αναλογικής αμοιβής.

Η Οδηγία 2019/789 διευκολύνει την εκκαθάριση των δικαιωμάτων για ορισμένες επιγραμμικές υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών με τη θέσπιση της αρχής της χώρας προέλευσης και την υποχρεωτική συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων αναμετάδοσης ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων (με άλλα μέσα πέραν των καλωδιακών), καθώς και με κανόνες για τα προγράμματα που μεταδίδονται μέσω απευθείας διαβίβασης, δηλαδή με την αποστολή προγραμμάτων σε διανομείς οι οποίοι στη συνέχεια τα διαβιβάζουν στο κοινό.

Η διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων συνεχίζει να αποτελεί βασική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο την πάταξη της «πειρατείας» στο χώρο της διανοητικής ιδιοκτησίας.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες έφεραν μεγάλες αλλαγές στην ανθρωπότητα και ήταν επόμενο να μην αφήσουν ανεπηρέαστη την πνευματική ιδιοκτησία. Το γρήγορο internet, η τεχνητή νοημοσύνη, το blockchain, τα ρομπότ και η καινοτομία οδηγούν σε νέους προβληματισμούς και σε αναζήτηση νέων ισορροπιών που δεν είναι εύκολο να βρεθούν.

Ο όγκος των δεδομένων αποτελεί την πρώτη ύλη στον ψηφιακό κόσμο με επίκεντρο την τεχνητή νοημοσύνη. Τα πνευματικά έργα γίνονται «δεδομένα» που τροφοδοτούν τις μηχανές για να επιτευχθεί η παραγωγή αυτοματοποιημένων αποτελεσμάτων και δη-

μιουργιών. Το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας βρίσκεται αντιμέτωπο με καινούργια προβλήματα που έχουν νομική, ηθική και οικονομική διάσταση.

Η βασική επιδίωξη της ψηφιακής αγοράς φαίνεται να είναι η «αξιοποίηση» όσο το δυνατό μεγαλύτερου όγκου δεδομένων, πληροφοριών και έργων πνευματικής ιδιοκτησίας από όσο το δυνατό περισσότερους χρήστες με μεγιστοποίηση του κέρδους και συμπίεση του κόστους. Οι μηχανές αναζήτησης και η δυνατότητα επεξεργασίας της πληροφορίας που διαθέτουν παίζουν κυρίαρχο ρόλο με τη συγκέντρωση των μεγάλων δεδομένων στα χέρια ολίγων εταιριών τεχνολογικού αντικειμένου. Τα έργα που προστατεύονται από τη νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία έχουν ευλόγως και τη μεγαλύτερη ζήτηση προς «αξιοποίηση» από τους αλληλοσυνδεδεμένους κλάδους της αγοράς των νέων τεχνολογιών. Χωρίς τα έργα αυτά, οποιοδήποτε αποκεντρωμένο δίκτυο θα είχε πρακτικά και επιχειρηματικά περιεχόμενο μικρής οικονομικής αξίας. Αν και, σύμφωνα με την πάγια αρχή της ελεύθερης αγοράς, «κάθε χρήστης λαμβάνει ό,τι πληρώνει», παρά ταύτα ο καταναλωτής, στη πράξη, επιζητεί την ελευθερία στο διαδίκτυο και τη δωρεάν πρόσβαση στα έργα. Αυτά τα αντιτιθέμενα συμφέροντα προκαλούν ανισότητα στη κατανομή κόστους/οφέλους που σχετίζεται με τη πρόσβαση και χρήση έργων πνευματικής ιδιοκτησίας μέσω του διαδικτύου. Ορισμένα από τα προβλήματα αυτά προσπαθεί να επιλύσει η Οδηγία 2019/790.

Η προστασία των δημιουργών και των καλλιτεχνών δε φαίνεται εύκολη υπόθεση, ενόψει της ταχέως εξελισσόμενης ψηφιακής καινοτομίας. Η πρόοδος στην ψηφιακή τεχνολογία και η κοινωνική δικτύωση έχουν αλλάξει τον τρόπο παραγωγής και διανομής των έργων τα οποία αποτελούν την πρώτη ύλη για την ανάλυση των δεδομένων και την άντληση γνώσης από αυτά. Οι ψηφιακές πλατφόρμες διαμοιρασμού περιεχομένου συσσωρεύουν πολιτιστικό περιεχόμενο και έχουν οικονομικά οφέλη από τις διαφημίσεις χωρίς να παράγουν έργα, ενώ οι αλγόριθμοι αποφασίζουν τι θα δουν οι χρήστες του διαδικτύου.

Είναι βέβαιο ότι βρισκόμαστε σε μια νέα τεχνολογική εποχή που φέρνει πολλές αλλαγές σε όλους τους τομείς. Είναι όμως σκόπιμο οι νομοθετικές πρωτοβουλίες να έχουν επίκεντρο το δημιουργό φυσικό πρόσωπο και τον καλλιτέχνη, ώστε να ενισχύεται η δημιουργικότητα και η πολιτιστική πολυμορφία στο πλαίσιο της εύρυθμης και δίκαιης λειτουργίας της ψηφιακής ενιαίας αγοράς.

Θερμές είναι οι ευχαριστίες μου στον Εκδοτικό Οίκο Π.Ν. Σάκκουλα και στους συνεργάτες του για την αμέριστη υποστήριξη του έργου και της προσπάθειάς μου. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην κ. Κέλλυ Νεζερίτη για την επιμέλεια του βιβλίου και την Κυρία Χαλβατζόγλου για τη φωτοστοιχειοθεσία.

Αθήνα 20 Οκτωβρίου 2021
Διονυσία Καλλινίκου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I. Σκοπός της πνευματικής ιδιοκτησίας

1. Η ισχύουσα σήμερα ελληνική νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα βασίζεται στις ρυθμίσεις του Ν. 2121/1993, όπως έχει μεταγενέστερα τροποποιηθεί, ιδίως με το Ν. 2435/1996 (άρθρα 3 και 10), το Ν. 2557/1997 (άρθρο 8), το Ν. 2819/2000 (άρθρο 7), το Ν. 3049/2002 (άρθρο 14), το Ν. 3057/2002 (άρθρο 81), το Ν. 3207/2003 (άρθρο 10 παρ. 33), το Ν. 3524/2007 (άρθρα 1, 2 και 4), το Ν. 3905/2010 (άρθρο 46), το Ν. 4212/2013, το Ν. 4672/2020 και το Ν. 4708/2020 (άρθρο 25). Οι διατάξεις αυτές ρυθμίζουν το ουσιαστικό δίκαιο και την επιβολή των δικαιωμάτων. Τα άρθρα 1-54 του Ν. 4481/2017 ρυθμίζουν τη συλλογική διαχείριση σε εναρμόνιση με την αντίστοιχη Οδηγία 2014/ 26/ΕΕ¹.

Σκοπός του Ν. 2121/1993 είναι η πληρέστερη και αποτελεσματικότερη προστασία των πνευματικών δημιουργών. Η αρχή αυτή εκδηλώνεται σε πολλές επιμέρους διατάξεις, όπως π.χ. στην προστασία του ηθικού δικαιώματος, στην αναγνώριση του κανόνα ότι μόνο φυσικά πρόσωπα μπορούν να θεωρηθούν πνευματικοί δημιουργοί, στη θέσπιση της ποσοστιαίας αμοιβής, στην καθιέρωση κανόνων αναγκαστικού δικαίου κλπ.

Ιστορικά αποδεικνύεται ότι η πνευματική ιδιοκτησία αποτελεί τον πιο πρόσφορο τρόπο χρηματοδότησης της πνευματικής δημιουργίας, γιατί παρέχει στο δημιουργό τα αναγκαία οικονομικά οφέλη τα οποία του επιτρέπουν να ζήσει και να συνεχίσει τη δημιουργία², ενώ καθιστά δυνατή την παραγωγή έργων μακριά από εξαναγκασμούς και παρεμβάσεις³. Η πνευματική ιδιοκτησία δίνει τη δυνατότητα διαβίωσης σε εκείνους που δημιουργούν και μας κάνουν να ονειρευόμαστε, με την αναγνώριση δύο επιμέρους δικαιωμάτων, του ηθικού και του περιουσιακού δικαιώματος. Από τα δικαιώματα αυτά, το μεν ηθικό έχει προσωπικό χαρακτήρα και αποσκοπεί στην προστασία του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με το έργο του, ενώ το περιουσιακό δικαίωμα έχει οικονομική αξία και είναι δεκτικό εκμετάλλευσης.

Το σύστημα αυτό δεν αποβλέπει όμως μόνο στην προστασία του δημιουργού και στην επιβράβευση του πνευματικού μόχθου, αλλά αποτελεί και κίνητρο για πολιτιστική ανάπτυξη, αφού έχει γίνει συνείδηση όλων ότι είναι ένα βασικό μέσο για την υλοποίηση της πολιτιστικής πολιτικής μιας χώρας. Στις συμφωνίες μεταξύ των κρατών σε θέματα πολιτισμού, επιστήμης και εκπαίδευσης βλέπουμε πολλές φορές ρυθμίσεις που ενθαρρύνουν τη συνεργασία στον τομέα αυτό. Η πολιτιστική κληρονομιά προστατεύεται μεταξύ άλλων και με την πνευματική ιδιοκτησία της οποίας κινητήριοι μοχλοί είναι πάντοτε ο δημιουργός⁴. Έχει γίνει δεκτό από το Συμβούλιο Επικρατείας ότι και το σύστημα

1. Για πλήρη παράθεση της νομοθεσίας βλ. παρακάτω Εισαγωγή VI.

2. L' ABC du droit d' auteur, UNESCO 1982, σ. 21.

3. Γ. Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Όγδοη έκδοση, 2002, σ. 7 στο εξής Γ. Κουμάντος.

4. Για τη σημασία της πνευματικής ιδιοκτησίας βλ. Λ. Κοτσίρη, Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας,

της συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων αποτελεί κίνητρο για πολιτιστική ανάπτυξη και βασικό μέσο για την υλοποίηση της πολιτιστικής πολιτικής της χώρας⁵.

Η πνευματική ιδιοκτησία έχει και μεγάλη οικονομική σημασία. Οι λεγόμενες πολιτιστικές επιχειρήσεις, όπως εκδοτικοί οίκοι, παραγωγοί οπτικοακουστικών έργων, παραγωγοί φωνογραφήματων, οργανισμοί ραδιοτηλεόρασης, θεατρικές επιχειρήσεις, αίθουσες κινηματογράφων και θεάτρων, αίθουσες εκθέσεων και δημοπρασιών, εταιρείες λογισμικού, με επίκεντρο πάντοτε το δημιουργό και το έργο του, αποτελούν βασικούς συντελεστές συνεισφοράς στο εθνικό εισόδημα⁶.

2. Το Internet δημιούργησε μία άλλη κουλτούρα, κυρίως γιατί εκμηδένισε τις αποστάσεις και έδωσε τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας και διανομής των πληροφοριών και των δεδομένων. Τα πνευματικά έργα διακινούνται με μεγάλη ταχύτητα αλλά παράλληλα η παραβίαση των δικαιωμάτων γίνεται εύκολα και χωρίς εμπόδια. Από το μοίρασμα των αρχείων, το Internet σύντομα πέρασε στη φάση των κοινωνικών δικτύων, στο συσχετισμό των δεδομένων μέσω υπολογιστών και στον προσδιορισμό των αναγκών των χρηστών.

Οι μηχανές αναζήτησης και οι ψηφιακές πλατφόρμες, το υπολογιστικό νέφος, το διαδίκτυο των πραγμάτων, τα ρομπότ, οι τεχνολογίες της πληροφορικής και τα νευρωνικά δίκτυα φέρνουν νέες ανατροπές και άλλες προκλήσεις. Το blockchain υπόσχεται την ασφάλεια της πληροφορίας και των συναλλαγών με δυνατότητα εφαρμογής και στο χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ο όγκος των δεδομένων αποτελεί την πρώτη ύλη για την 4^η Βιομηχανική Επανάσταση που είναι ψηφιακή και έχει επίκεντρο την τεχνητή νοημοσύνη. Τα πνευματικά έργα γίνονται «δεδομένα» ή «υλικό» που τροφοδοτούν τις μηχανές για να επιτευχθεί η παραγωγή αυτοματοποιημένων δημιουργιών και άλλων αποτελεσμάτων. Το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας βρίσκεται αντιμέτωπο με καινούργια προβλήματα και η ισορροπία δεν είναι εύκολο να βρεθεί. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέλησε να «εκουγχρο-

Έβδομη έκδοση, 2017, σ. 2-3 στο εξής *Λ. Κοσίρης του ίδιου*, «Πνευματική Ιδιοκτησία, η πιο ιερή» –Ανοδος, αμφισβήτηση και η συμβολή της τέχνης, σε Εννέα ομιλίες στην Ακαδημία Αθηνών, Εκδόσεις Σάκκουλα/Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2015, σ. 99 επ.· *Δ. Καλλινίκου*, Η συμβολή της Πνευματικής Ιδιοκτησίας στην Τέχνη και την Οικονομία, ΧρΙΔ 2008, σ. 679-684. Η Ελλάδα έχει υπογράψει μορφωτικές συμφωνίες που αναφέρονται στη συνεργασία σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως με τη Ρουμανία (Ν. 2500/1997 ΦΕΚ Α' 101), την Κροατία (Ν. 2493/1997 ΦΕΚ Α' 84/1997) καθώς και με άλλες χώρες, όπως η Πολωνία και το Μεξικό. Για παλαιότερες συμφωνίες βλ. *Δ. Στεργιανόπουλο*, Νομοθεσία Πνευματικής Ιδιοκτησίας, 1978, σ. 121-124.

5. ΣΕ 1009/2020 www.dsnet.gr.

6. Η προστιθέμενη αξία των βιομηχανιών που έχουν σχέση με την πνευματική ιδιοκτησία καταμετρήθηκε σε ποσοστό το οποίο κυμαίνεται από 2%-6,6% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος βλ. αναλυτικά *H.Cohen-Jehoram*, Critical reflections on the economic importance of copyright, ALAI, Journées d' études 1988, σ. 21 επ.· *J. Liedes*, A study of the economic importance of Copyright-Related industries in Finland, ALAI, Journées d' études 1988, σ. 44 επ.· *T. Price*, The economic importance of copyright, Common Law Institute of Intellectual Property 1993, σ. 1-22· *H. Olsson*, Le droit d' auteur dans l' économie nationale, Le droit d' auteur 1982, σ. 127-131· *Π. Πετράκη – Α. Σάμιτα*, Το οικονομικό κόστος της (μη) προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων, 1999, σ. 118-123· ΚΕΠΕ, Ο πολιτισμός ως κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, Αθήνα 2000, σ. 117-170· WIPO, Guide on surveying the economic contribution of the copyright-based industries, σ. 21 επ.· *Kamil Idris*, Intellectual Property, A power tool for economic growth, WIPO 2003, σ. 23 επ.

νίσει» τους κανόνες προστασίας με τη διεύρυνση της πρόσβασης στο περιεχόμενο, τη διασφάλιση της αμοιβής των δημιουργών και των καλλιτεχνών και τη βελτίωση του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων.

3. Η αναγνώριση της πνευματικής ιδιοκτησίας αποσκοπεί στην προστασία του δημιουργού, του πολιτισμού και της οικονομίας. Η γνωστή τριλογία συμφερόντων –του δημιουργού, της ολότητας και των πολιτιστικών επιχειρήσεων– αποτελεί ρυθμιστικό παράγοντα της διαμόρφωσης των δύο βασικών συστημάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας⁷. Το ευρωπαϊκό (ηπειρωτικό) σύστημα προστασίας, στο οποίο εντάσσεται και το ελληνικό δίκαιο, είναι αφιερωμένο στο δημιουργό, φυσικό πρόσωπο, σ' αυτόν δηλαδή που δημιούργησε το έργο. Η προστασία του δημιουργού και του έργου του πηγάζει από το φυσικό δίκαιο, αρχή που διαφαίνεται και στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (άρθρο 27). Το σύστημα του copyright στο οποίο ανήκει το αμερικανικό και αγγλοσαξωνικό δίκαιο, έχει χαρακτήρα καθαρά περιουσιακό και βασίζεται στο δικαίωμα του δικαιούχου να απαγορεύει την αντιγραφή του έργου (right to copy). Εδώ οι καρποί του ανθρωπίνου πνεύματος προστατεύονται στο μέτρο που μπορούν να είναι αντικείμενο επικερδούς εκμετάλλευσης. Το βάρος της προστασίας πέφτει στον περιουσιακό και οικονομικό χαρακτήρα του δικαιώματος, ενώ η προστασία των ηθικών συμφερόντων του δημιουργού απασχολεί λιγότερο το νομοθέτη. Παρά τις ουσιώδεις διαφοροποιήσεις, τα δύο συστήματα σε πολλές περιπτώσεις πλησίασαν το ένα το άλλο, ενώ μεγαλύτερη γίνεται η προσέγγιση εξαιτίας του διαδικτύου, αλλά και της εναρμόνισης σε επίπεδο ενωσιακού δικαίου. Πάντως οι χώρες που εκπροσωπούν το ευρωπαϊκό σύστημα προστασίας, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων στον ΟΟΣΑ για το Σχέδιο Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων ζήτησαν επίμονα την εξαίρεση της πνευματικής ιδιοκτησίας από την έννοια των «επενδύσεων». Είναι γνωστό ότι οι διαπραγματεύσεις για τη Συμφωνία αυτή που χαρακτηρίστηκε ως εχθρός των δημιουργών, ευτυχώς έληξαν και έτσι το έργο και ο δημιουργός του δεν εξομοιώθηκαν με την επένδυση και τον επενδυτή⁸.

II. Ιστορία της πνευματικής ιδιοκτησίας

4. Η θέσπιση θεμελιωδών νομοθετικών ρυθμίσεων για την πνευματική ιδιοκτησία προϋποθέτει πρόοδο της τεχνολογίας, ώστε να καταστεί δυνατή η διάδοση των έρ-

7. A. Strowel, *Droit d' auteur et copyright – Divergences et convergences*, Bruyant-L.G.D.J., 1993, αρ. 210 στο εξής A. Strowel: *Α. Κοσίρη*, σ. 28-29. Βλ. και A. Françon, *La propriété littéraire et artistique en Grande Bretagne et aux Etats-Unis*, Paris 1955, σ. 2-4, σ. 15-18, σ. 48-49, σ. 213 επ. Βλ. επίσης Γαλάτεια Καπελλάκου, *Η αλληλεπίδραση των εθνικών συστημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μελέτη σε «20 Χρόνια εφαρμογής του Ν. 2121/1993 για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα»*, ΕΠΠΙ-ΑΛΑΙ, Νομική Βιβλιοθήκη, 2014, σ. 189-201 ειδ. σ. 190.

8. J. Lang, *L' AMI c' est l' ennemi*, Le Monde 10 fevrier 1998· J. Cluzel, *A l' heure du numérique*, L.G.D.J., 1998 σ. 108 επ· Δ. Καλλινίκου, *Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα – Ιστορική εξέλιξη*, Αφιέρωμα στα «Πνευματικά Δικαιώματα», ANTI, Τεύχος 677, Ιανουαρίου 1999, σ. 27. Ας σημειωθεί πάντως ότι η πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα έχουν υπαχθεί ρητά στην έννοια της «επένδυσης» όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παρ. 6 σε συνδ. με παρ. 12 της Τελικής Πράξης της Διάσκεψης του Ευρωπαϊκού Χάρτη Ενέργειας, (Ν. 2476/1997 ΦΕΚ Α' 56/1997): «(6.) investment means every kind of asset, owned or controlled directly or indirectly by an investor and includes: ... (d) Intellectual Property ... (12). “intellectual property” includes copyright and related right, trademarks, ...»

γων, υψηλό πολιτιστικό επίπεδο, σεβασμό των ατομικών ελευθεριών και υπεροχή του πνεύματος μέσα στην κοινωνία για να μπορούν οι πνευματικοί δημιουργοί να πετύχουν την προστασία τους⁹. Από την ιστορική έρευνα συνάγεται ότι κατά την αρχαιότητα και τον μεσαίωνα δεν υπήρχαν νομοθετικές διατάξεις που να ρυθμίζουν την πνευματική ιδιοκτησία, κυρίως γιατί δεν ήταν δυνατή η ευρεία εκμετάλλευση των έργων¹⁰. Τα οικονομικά συμφέροντα των καλλιτεχνών ικανοποιούντο με το τίμημα για την απόκτηση του έργου ή με βραβεία, ενώ η αντιγραφή ή παραποίηση των έργων επέσυρε την κοινωνική αποδοκιμασία. Παρά το ότι υπάρχουν ενδείξεις ότι το πρώτο νομοθετικό κείμενο για την πνευματική ιδιοκτησία ανευρίσκεται στην Κίνα γύρω στον 11^ο αιώνα μ.χ., είναι κοινός τόπος ότι η εμφάνιση της πνευματικής ιδιοκτησίας τοποθετείται ιστορικά την εποχή που ο Γουτεμβέργιος ανακάλυψε την τυπογραφία.

Η τεχνολογική πρόοδος οδήγησε στη θέσπιση του δικαίου αυτού και συνέβαλε στη διαμόρφωση και προσαρμογή της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας στις τεχνολογικές εξελίξεις¹¹. Η φωτογραφία και η κινηματογραφία οδήγησαν σε νέες μορφές έργων, ενώ το ραδιόφωνο, ο φωνογράφος και η τηλεόραση αποτέλεσαν νέο μέσο διάδοσης των ανθρωπίνων δημιουργημάτων. Σε συνέχεια οι μαγνητοταινίες, οι κασέτες, τα φωτοτυπικά μηχανήματα, η δορυφορική και καλωδιακή τηλεόραση έφεραν αντιμέτωπο το νομοθέτη με την εξεύρεση λύσεων για την ιδιωτική αναπαραγωγή, τη δορυφορική μετάδοση και καλωδιακή αναμετάδοση. Στο χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και οι βάσεις δεδομένων. Τα πρόσφατα χρόνια προβληματισμοί περιστρέφονται γύρω από το διαδίκτυο, την ψηφιακή τεχνολογία και την τεχνητή νοημοσύνη.

5. Πρόδρομος της προστασίας με την πνευματική ιδιοκτησία υπήρξαν τα *προνόμια* που απονεμήθηκαν από το κράτος αρχικά στους τυπογράφους και εκδότες-βιβλιοπώλες και αργότερα στους δημιουργούς¹². Το πρώτο προνόμιο που είναι ιστορικά γνωστό χορηγήθηκε στη Βενετία (1469) στον Jean de Spire και εξασφάλιζε τη μονοπωλιακή χρη-

9. A. Francon, *Cours de Propriété Littéraire, Artistique et Industrielle*, 1985-1986, σ. 184.

10. Γ. Κουμάντος, σ. 10-25· Λ. Κοσίρης, σ. 4-5· Ι. Δελένδας, *Περί φιλολογικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας*, 1892, σ. 24 επ.· Τ. Ιωάννου-Κ. Λυκιαρδόπουλος, *Η Πνευματική Ιδιοκτησία*, 1962, σ. 3 επ., στο εξής Τ. Ιωάννου-Κ. Λυκιαρδόπουλος· βλ. και Κ. Παπαπάνο, *Περί πνευματικής ιδιοκτησίας*, Δικαιοσ. 1927 σ. 86-91 ειδ. σ. 87. Πρβλ. *Παρασκευή Παπαρσενίου*, Η δημόσια παρουσίαση του έργου, Π.Ν. Σάκκουλας-Δίκαιο και Οικονομία, 2015, σ. 5 επ. Για την ιστορία στα χρόνια της αρχαιότητας βλ. Δ. Καράμπελα, *Ιστορική εξέλιξη της πνευματικής ιδιοκτησίας στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα*, 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αστικολόγων αφιερωμένο στη μνήμη Γ. Κουμάντου, 10-11 Οκτωβρίου 2008, Εκδόσεις Σάκκουλα, σ. 4-21. Για μια ενδιαφέρουσα ιστορική επισκόπηση βλ. *Richard Spinello and Maria Bottis, A Defense of Intellectual Property Rights*, Edward Elgar, 2009, σ. 15 επ.

11. Για τη σχέση της τεχνολογίας και της πνευματικής ιδιοκτησίας βλ. Γ. Κουμάντο, *Πνευματική Ιδιοκτησία και απειλές από την τεχνική*, ΕλλΔ 1993, 1226-1231· G. Koumantos, *Le droit d'auteur et les menaces de la technique*, Académie des beaux arts / Communication du 8 avril 1992· *του ίδιου*, *Πνευματική Ιδιοκτησία και Τεχνικές Εξελίξεις*, Τιμητικός Τόμος, «Προσφορά στον Γ. Μιχαηλίδη-Νουάρο», Τόμος Β' 1987, σ. 71-84· Ν. Ρόκα, *Σύγχρονη Τεχνολογία και εμπορικό δίκαιο*, ΕΕμπΔ 1998, 1-15 και ειδικ. σ. 11. C. Daramaras, *Copyright and challenges to copyright: The case of «piracy» and «private copying»*, University of Leicester 1996/Athens 1999, σ. 48-63· Δ. Καλλινίκου, *Η εξέλιξη της προστασίας με την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα*, ΚριΤετ. 2/1996, σ. 169.

12. A.Lucas/A.Lucas-Schloetter/H.Lucas, *Propriété Littéraire et Artistique*, LexisNexis 2017, 5e édition, σ. 4 επ., στο εξής A.Lucas/A.Lucas-Schloetter/H.Lucas· M.C.Dock, *Etude sur le droit d'*

σιμοποίηση της τυπογραφίας για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα 5 ετών. Τα προνόμια αυτά, δόθηκαν και σε άλλες χώρες, όπως στη Γερμανία το 1490 για την εκτύπωση ενός λειτουργικού βιβλίου της εκκλησίας της Βαμβέργης και στη Γαλλία το 1507 για τις Επιστολές του Αποστόλου Παύλου.

Στην πραγματικότητα τα προνόμια αποτελούσαν ένα μηχανισμό προστασίας των επαγγελματικών συμφερόντων των εκδοτών και ένα μέσο λογοκρισίας, ενώ η παραχώρησή τους άρχισε αργότερα να εξαρτάται από τη συναίνεση του δημιουργού και έτσι έγινε το πρώτο άμεσο βήμα αναγνώρισης της προστασίας με βασικό δικαιούχο το δημιουργό.

Ο πρώτος νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία θεωρείται το Αγγλικό Copyright Act του 1709 που αναγνωρίζει στο συγγραφέα το αποκλειστικό δικαίωμα να τυπώνει τα έργα του ορισμένα χρόνια, ενώ η πρώτη πλήρης νομοθεσία είναι έργο της Γαλλικής Επανάστασης που διακήρυξε το ιερό, νόμιμο και αναφαίρετο δικαίωμα της φιλολογικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας. Τότε θεσπίστηκαν δύο νόμοι: Ο Νόμος του 1791 (Le Chapelier) για το αποκλειστικό δικαίωμα δημόσιας εκτέλεσης και ο Νόμος του 1793 (Lakanal) για το αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής. Η πνευματική ιδιοκτησία χαρακτηρίζεται ως η πιο προσωπική και ιερή ιδιοκτησία και αντιμετωπίζεται ως ένα δικαίωμα που πηγάζει από το φυσικό δίκαιο, το οποίο ο νόμος έρχεται απλώς να το επιβεβαιώσει.

Νομοθετικές ρυθμίσεις ψηφίστηκαν και σε άλλες χώρες, όπως ο Νόμος των ΗΠΑ του 1790, ο Πρωσικός Νόμος του 1837 και ο Γερμανικός Νόμος του 1871. Ο 19^{ος} αιώνας γνώρισε μια ενίσχυση της νομοθεσίας για την πνευματική ιδιοκτησία παράλληλα με την «πειρατική» αναπαραγωγή των έργων, θύματα της οποίας υπήρξαν κυρίως η Γαλλία και η Αγγλία. Άρχισε η υπογραφή διμερών συμβάσεων για την προστασία των έργων με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας, ενώ πρώτη η Γαλλία θεώρησε παράνομη την «πειρατεία» μέσα στα εθνικά της όρια ανεξάρτητα από τον τόπο δημοσίευσης του έργου, την ιθαγένεια του δημιουργού ή την αμοιβαιότητα. Έτσι τέθηκαν τα θεμέλια για τη διεθνή προστασία του δημιουργού. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πνευματική ιδιοκτησία προχώρησε παράλληλα με την εξέλιξη της τεχνολογίας. Δεν ήταν όμως μόνο η τεχνολογία που συνέτεινε στη διαμόρφωση του δικαίου αυτού. Ήταν ο συνδυασμός του πολιτιστικού και φιλοσοφικού ρεύματος που επικράτησε όταν η προστασία του ατόμου, της ελευθερίας και της νομικής ισότητας έγινε συνείδηση των λαών. Επίκεντρο των προσπαθειών ήταν κυρίως η Γαλλία, όπου μεγάλοι και γνωστοί διανοούμενοι, όπως ο Beaumarchais, ο Honoré de Balzac, ο Alexandre Dumas και ο Victor Hugo, βοήθησαν στη δημιουργία ενώσεων με σκοπό την προστασία του δικαιώματος των δημιουργών. Υπό την αιγίδα του Victor Hugo ιδρύθηκε η Διεθνής Φιλολογική και Καλλιτεχνική Ένωση (ALAI), οι προσπάθειες της οποίας κατέληξαν στη διεθνή προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας με την ψήφιση και την υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης (1886).

6. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα οι νεότερες τεχνικές εξελίξεις δημιούργησαν την ανάγκη προστασίας των ηθοποιών, των τραγουδιστών και των μουσικών. Οι ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες έβλεπαν τη δουλειά τους να γίνεται αντικείμενο επαναλήψεων με όλους τους τρόπους της τότε τεχνολογίας (κινηματογράφηση, ηχογράφηση, ραδιοφωνική μετάδοση) χωρίς να εισπράττουν καμία αμοιβή, ενώ οι άπειρες και ανεξέ-

auteur, L.G.D.J. 1963, σ. 63 επ.· Κ. Παπαπάνος, σε Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Π. Δρανδάκη, Τόμος Κ, σ. 375.

λεγκτες αναπαραγωγές έκαναν πολλές φορές περιττή την ζωντανή παρουσία τους. Οι προσπάθειες των προσώπων αυτών μετά από διαπραγματεύσεις τριάντα περίπου ετών οδήγησαν στην υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης Ρώμης το 1961 η οποία, όπως είναι γνωστό, αναγνώρισε τα λεγόμενα συγγενικά δικαιώματα. Στον κύκλο των δικαιούχων μπήκαν βέβαια και οι παραγωγοί φωνογραφημάτων και ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί. Η στέγαση στο χώρο των συγγενικών δικαιωμάτων καλλιτεχνών και προσώπων που έχουν επιχειρηματική δραστηριότητα είναι πλέον δεδομένη και αποδεκτή στο ευρωπαϊκό σύστημα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, παρά το ότι η εισφορά της τελευταίας αυτής κατηγορίας έχει καθαρά οικονομικό και τεχνικό χαρακτήρα.

7. Στην Ελλάδα ως πρώτη νομοθετική ρύθμιση θεωρούνται τα άρθρα 432, 433, 371 του Παλαιού Ποινικού Νόμου (1834)¹³. Το άρθρο 432 τιμωρούσε τη «μετατύπωση» όταν γινόταν χωρίς άδεια του δημιουργού και χωρίς «επεξεργασία ή ανάπλαση». Το άρθρο 433 επέτρεπε την επέκταση της προστασίας αυτής σε αλλοδαπούς με τον όρο της αμοιβαιότητας, ενώ το άρθρο 371 συμπεριέλαβε ρητά στο αδίκημα της «κλοπής» και τα έργα του «ανθρωπίνου νοός».

Η ανεπάρκεια της προστασίας αυτής οδήγησε στην ψήφιση του Ν.ΓΥΠΓ/1909 για τα θεατρικά έργα, καθώς και του Ν. 2387/1920 που αποτελούσε το βασικό νόμο για την πνευματική ιδιοκτησία μέχρι το έτος 1993, οπότε ψηφίστηκε ο νόμος 2121/1993¹⁴, όπως τροποποιήθηκε, με μεταγενέστερα νομοθετήματα.

Κατά το χρονικό διάστημα 1920-1993 είχαν βέβαια γίνει ορισμένες τροποποιήσεις της νομοθεσίας, όπως η ψήφιση του Ν. 1075/1980 για την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, που όμως ήταν αποσπασματικές και δεν μπορούσαν να λύσουν τα νέα προβλήματα τα οποία δημιούργησε η εξέλιξη της τεχνολογίας, όπως η κασετοπειρατεία, βιντεοπειρατεία, φωτοτυπική αναπαραγωγή, ιδιωτική αντιγραφή, εκμίσθωση βιντεοκασετών και συμπαγών δίσκων, δορυφορική και καλωδιακή τηλεόραση, ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπολογιστών, ψηφιακή αναπαραγωγή και ηλεκτρονική διάδοση.

Παρόλα αυτά θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η συμβολή της ελληνικής επιστήμης και της νομολογίας στη διαμόρφωση του εθνικού δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας κατά το χρονικό αυτό διάστημα ήταν μεγάλη. Ο έλληνας δικαστής με ένα παλιό εργαλείο κατάφερε να επεξεργασθεί τους γενικούς κανόνες της νομοθεσίας και να τους προσαρμόσει σε κάθε νομικό ζήτημα που παρουσιαζόταν. Η νομολογία βοήθησε τα μέγιστα στην οικοδόμηση και συστηματική επεξεργασία της πνευματικής ιδιοκτησίας με την επίλυση των πρακτικών προβλημάτων που απασχολούσαν το χώρο. Δεν μπορεί π.χ. να μην αναφερθεί κανείς στην υπ' αριθ. 1910/1957 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αθηνών που δέχθηκε ότι δημόσια εκτέλεση έργου συνιστά και η μετάδοσή του από το ραδιόφωνο¹⁵.

13. Κ. Κωστής, Ερμηνεία του εν Ελλάδι ισχύοντος Ποινικού Νόμου, Τόμος Τρίτος, Ειδικό Μέρος, Αθήνα 1907 και 1929, σ. 267 επ. και σ. 45 επ. αντίστοιχα.

14. Για την αναγκαιότητα ενός σύγχρονου νόμου για την πνευματική ιδιοκτησία βλ. Γ. Κουμάνο, Δεκαπέντε χρόνια νομοθεσίας για την πνευματική ιδιοκτησία, Χαριστήρια στον Ι. Δελγιάννη, Δεύτερο Μέρος, σ.619-639 και ΝοΒ 1991, σ. 497-509· βλ. επίσης Τα Πορίσματα του Πανελληνίου Λογοτεχνικού Συνεδρίου που συνήλθε στη Θεσσαλονίκη 3-5 Δεκεμβρίου 1981, Νέα Πορεία, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1981 σ.138-139. Για λεξικογραφημένη ερμηνεία βλ. Π. Κοριατοπούλου-Αγγέλη και Χ. Τσίγκου, Πνευματική Ιδιοκτησία. Λεξικογραφημένη ερμηνεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2008.

15. ΕιρΑθ 1910/1957 ΑρχΝ 1957 σ. 260.

III. Η διεθνής προστασία

8. Σε διεθνές επίπεδο η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας επιτυγχάνεται με τρεις διεθνείς Συμβάσεις: α) τη Διεθνή Σύμβαση Βέρνης - Παρισιού (1971), η οποία στηρίζεται στη γνωστή αρχή της εξομοίωσης των ξένων δημιουργών ή έργων που προστατεύονται από τη Σύμβαση προς τους υπηκόους της χώρας όπου ζητείται η προστασία, β) τη Διεθνή Σύμβαση Ρώμης (1961), που προστατεύει τις τρεις βασικές κατηγορίες δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων, δηλαδή τους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, τους παραγωγούς φωνογραφήματων και τους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, γ) τη Συμφωνία TRIPS, δηλαδή τη Συμφωνία για τα Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας στον τομέα Εμπορίου που περιλαμβάνεται στην Τελική Πράξη του Γύρου της Ουρουγουάης (Μαρακές 1994) και άρχισε να δεσμεύει τα περισσότερα κράτη την 1^η Ιανουαρίου 1996.

Ιστορικό γεγονός για τη διεθνή προστασία της πνευματικής και των συγγενικών δικαιωμάτων ήταν η Διπλωματική Διάσκεψη Γενεύης που πραγματοποιήθηκε 2-20 Δεκεμβρίου 1996 στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (WIPO) και οδήγησε στη ψήφιση δύο νέων Διεθνών Συνθηκών. Πρόκειται για τη *Συνθήκη WIPO για την πνευματική ιδιοκτησία και τη Συνθήκη WIPO για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα*. Οι δύο αυτές Συνθήκες, γνωστές και ως Συνθήκες Internet, βελτιώνουν τις ήδη υπάρχουσες ρυθμίσεις, δίνουν λύσεις σε ορισμένα από τα προβλήματα που δημιουργεί η ψηφιακή τεχνολογία και διαμορφώνουν σε διεθνές επίπεδο το θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των έργων και των καλλιτεχνικών εισφορών στην κοινωνία των πληροφοριών¹⁶. Τις δύο Συνθήκες Internet συμπληρώνει η Συνθήκη του Πεκίνου για τις οπτικοακουστικές ερμηνείες και εκτελέσεις (WIPO Beijing Treaty on Audiovisual Performances), γνωστή ως Συνθήκη του Πεκίνου (Beijing Treaty), που ψηφίστηκε στις 24 Ιουνίου 2012 στο Πεκίνο και έχει στόχο την προστασία στον ψηφιακό χώρο των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών των οποίων οι ερμηνείες-εκτελέσεις έχουν ενσωματωθεί σε οπτικοακουστικά έργα.

9. Στις 27 Ιουνίου 2013 ψηφίστηκε η Συνθήκη του Marrakesh για τα άτομα με προβλήματα όρασης και σχετικές αναπηρίες (Marrakesh Treaty to facilitate access to published works for persons who are blind, visually impaired or otherwise print disabled).

IV. Το ενωσιακό κεκτημένο

10. Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν πάρει σοβαρές πρωτοβουλίες στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων με την έκδοση Οδηγιών και Κανονισμών που αποτελούν το λεγόμενο «ενωσιακό/κοινοτικό κεκτημένο»:

α) *Οδηγία 91/250/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14^{ης} Μαΐου 1991 για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών*, όπως κωδικοποιήθηκε με την *Οδηγία 2009/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Απριλίου 2009 για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών* (στο εξής Οδηγία 2009/24).

Τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών προστατεύονται ως λογοτεχνικά έργα

16. Δ. Καλλινίκου, Τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων σε διεθνές, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, ΔΕΕ 1998, σ. 6-9.

με τις διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Οδηγία αυτή έχει σημασία και για την κοινωνία των πληροφοριών, γιατί το λογισμικό είναι το μέσο που επιτρέπει την ψηφιακή μετατροπή και αποθήκευση των πληροφοριών.

β) Οδηγία 92/100/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 19^{ης} Νοεμβρίου 1992 σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2006/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με το δικαίωμα εκμίσθωσης, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (στο εξής Οδηγία 2006/115).

Η Οδηγία αυτή θεσπίζει το αποκλειστικό δικαίωμα εκμίσθωσης και δανεισμού και εναρμονίζει τα συγγενικά δικαιώματα σε ομοιόμορφη βάση που υπερβαίνει σε πολλά σημεία το πλαίσιο της Διεθνούς Σύμβασης Ρώμης. Η Οδηγία 92/100 λόγω των επανειλημμένων τροποποιήσεων της κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2006/115.

γ) Οδηγία 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1993 περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση (στο εξής Οδηγία 93/83).

Η Οδηγία στοχεύει στη δημιουργία ενός ομοιόμορφου νομικού πλαισίου στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων δορυφορικής ραδιοτηλεοπτικής και καλωδιακής μετάδοσης στην Ευρώπη. Ένα βασικό σημείο αφορά «την παρουσίαση στο κοινό μέσω δορυφόρου» η οποία τελείται στο κράτος προέλευσης των σημάτων-φορέων προγραμμάτων.

δ) Οδηγία 93/98/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 29^{ης} Οκτωβρίου 1993 περί εναρμόνισης της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων, όπως κωδικοποιήθηκε με την Οδηγία 2006/116/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων (στο εξής Οδηγία 2006/116).

Με την Οδηγία αυτή πραγματοποιείται πλήρης εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας όλων των έργων και συνεισφορών που προστατεύονται με τα συγγενικά δικαιώματα. Η διάρκεια εναρμονίζεται στα 70 έτη μετά το θάνατο του δημιουργού και 50 έτη για τα συγγενικά δικαιώματα..

ε) Οδηγία 96/9/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαρτίου 1996 για τη νομική προστασία των βάσεων δεδομένων (στο εξής Οδηγία 96/9).

Η καινοτομία της Οδηγίας αυτής έγκειται στο γεγονός ότι προβλέπεται ένα *sui generis* δικαίωμα με το οποίο προστατεύονται οι βάσεις δεδομένων, ανεξάρτητα από την προστασία με την πνευματική ιδιοκτησία. Η προστασία με την πνευματική ιδιοκτησία αφορά τις βάσεις δεδομένων που εμφανίζουν πρωτοτυπία. Το *sui generis* δικαίωμα παρέχει στον κατασκευαστή το δικαίωμα να απαγορεύει την εξαγωγή ή επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης δεδομένων.

στ) Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (στο εξής Οδηγία 2001/29).

Βασικός στόχος της Οδηγίας αυτής είναι η νομική προστασία του δημιουργού και